

РЕШЕНИЕ

№ 5975

гр. София, 12.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 11 състав, в публично заседание на 11.09.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Петя Стоилова

при участието на секретаря Цветанка Митакева и при участието на прокурора Цветослав Вергов, като разгледа дело номер **11434** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.284 – чл.286 ЗИНЗС, вр. с чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, във вр. с чл.203 и сл. от АПК.

Образувано е по искова молба от Н. П. Р. – изтърпяващ наказание ЛС в затвора С. срещу ГД“Охрана“ – Министерство на правосъдието, с която се иска да бъде осъден ответника да му заплати сумата от 4500лева, ведно с лихвите до окончателното плащане, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди, изразяващи се в изтърпени неудобства по време на транспортирането му на 12.04.2022г. от затвора – [населено място] до затвора [населено място] с микробус на ответника с рег. [рег.номер на МПС] . Твърди, че е бил натъпкан в клетка с големина около 0.45 см на 0.45см на 190см и поради едрото си телосложение – 186 см височина и 130 кг тегло превозът за него е представлявал изтезание, седалката била счупена и му била тясна. Не можел да се движи, защото бил с пранги, колан и белезници. Нямало осветление и отопление. Изпитал чувство на фрустрация, страх, несигурност, малоценност. Транспортирането му било в противоречие с международните стандарти за транспортиране на лица, лишени от свобода, Резолюция 2266 (2019) на Парламентарната асамблея на Съвета на Европа, относно защита на човешките права по време на трансфер на затворници. Позовава се на чл.3 от ЕКЗПЧОС и решения на ЕСПЧ, постановени във връзка с транспортиране на затворници в седнало положение, относно забраната за транспортиране в превозни средства без проветряване и осветление.

С Разпореждане от 19.12.22г. е изпратена исковата молба на ответника и му е даден едномесечен срок за отговор на основание чл.131 от ГПК. Постъпил е писмен отговор на исковата молба на 13.01.2023г., като в него се заявява становище за недопустимост и неоснователност на исковата претенция. Съдът е изпратил отговора на исковата молба на ищеца, с указания да уточни правното основание за иска. Постъпило е уточнение на 08.03.2023г. – чл.284, ал.1 ЗИНЗС, вр. с чл.1 от ЗОДОВ, а не само чл.1, ал.1 от ЗОДОВ.

В хода на съдебното производство ищецът се явява лично и с адв. И.. Поддържа исковата молба и заявява, че превозното средство незаконосъобразно е било видоизменено, като не е било в съответствие с правилата за превоз на хора – лишени от свобода лица. Твърди, че местата в автомобила са променени - от 15 стандартно от производител са увеличени на 18 плюс едно и щом като са увеличени с 4, значи драматично са намалили размера на помещенията, в които се настаняват лишените от свобода.

Ответникът - ГД „Охрана“ - Министерство на правосъдието в последното съдебно заседание не изпраща представител.

Участващият по делото прокурор от СГП дава заключение, че искът е неоснователен и недоказан.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

В изпълнение на заповед № 31347/11.04.2022г. на директора на РД „Охрана – С.“ лишеният от свобода Н. Р. е бил конвоиран на 12.04.2022г. по маршрут от затвора [населено място] до затвора [населено място] със специализиран автомобил И. Д. с рег. [рег.номер на МПС] .

В Правила за условията и реда за осъществяване на конвойна дейност от служителите на ГД „Охрана“ (Правилата), утвърдени със Заповед ЛС-04-1228/14.07.2017г. на Министъра на правосъдието чл.5, ал.1 регламентира извършването на конвой - пеша, със специализирани автомобили/ автобуси и с въздушен транспорт. Според §1, т.3 от ДР на Правилата „Специализирани автомобили са транспортни средства, използвани за превоз на лишени от свобода и принудително водени лица, оборудвани със специални технически, помощни, свързочни и комуникационни средства, светлинни и звукови сигнализации, със или без обозначителни знаци и надписи“. По време на конвоирането, на основание чл.18, ал.6 от Правилата, поради изтърпяване на наказание „лишаване от свобода“ за срок от над 10 години, на Н. Р. са поставени белезници на ръцете и допълнително белезници на краката, блокирани с фиксиращо устройство, така, че да не могат да се затягат и да останат в положение, което да не му причинява болка, но да ограничава свободното му придвижване.

Нормативните изисквания, според които се оборудват специализираните автомобили са посочени в чл.15, ал.3 от Правилата /Приложение №4 лист 72 от делото/: в автомобила трябва да има нормални условия за пътуване – отопление, вентилация, климатик, осветление и аварийен изход. В специализирания автомобил следва да бъде обособено едно или няколко помещения за конвоираните лица, осигурени с едностранно заключващо устройство на вратите и неподвижно закрепени места за сядане. Въведено е изискване седалките да са изработени от незапалими материали по начин, непозволяващ от тях да се демонтират детайли. Прозорците на купето следва да са облепени с противоударно затъмнено фолио.

Специализираният автомобил, с който е конвоиран Р. е регистриран в КАТ – съгласно

Наредба № I -45 от 24.03.2000г. за регистриране, отчет, спиране от движение и пускане в движение, временно отнемане, прекратяване и възстановяване на регистрацията на моторните превозни средства и ремаркета, теглени от тях, и реда за предоставяне на данни за регистрираните пътни превозни средства.

Към датата на конвоирането СА И. Д. с рег. [рег.номер на МПС] има издаден годишен технически преглед, че е годен за експлоатация, има застраховка на местата на максималния брой пасажери. Контролният талон и застраховка „Гражданска отговорност“ са приложени на лист 88 и лист 90 от делото. Съгласно Удостоверението за техническа изправност от 28.10.2022г. седящите места са 18 +1. За преустройството на автомобила в специализиран са издадени Протокол от 04.06.2015г. от Изпитвателна лаборатория „Т.“ (лист 111) и Удостоверение от 08.06.2015г. от Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ за изменение на конструкцията на регистрирано пътно превозно средство, на основание на което е регистриран в КАТ-СДВР. Според удостоверение, превозното средство отговаря на приложимите технически изисквания на Наредба №Н-3 от 18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства, и индивидуално одобряване на пътни превозни средства, регистрирани извън държавите – членки на ЕС или друга държава – страна по Споразумението за ЕИП, издадена от Министерство на транспорта. Според Протокола на Т. е извършена промяна на броя на местата от 14+1 на 18+1. Помещението за конвоирани лица е изменено, като е обособено едно общо помещение за десет конвоирани лица и отделно от него четири единични. В помещението има и две отделни седалки за конвоиращи служители.

При така установената фактическа обстановка, съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че на 12.04.2022г. от 8:15ч. до 10:40ч. е претърпяло неимуществени вреди, в резултат на незаконосъобразно действие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Охрана“.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по смисъла на чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС –юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху конвоирането на арестанти и лишени от свобода.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.1, ал.1 ЗОДОВ, а след измененията на ЗИНЗС (ДВ бр. 13/2017 г., в сила от 07.02.2017 г.) - в чл.284, ал.1, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Разпоредбата на чл.3 поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица и задържаните под стража.

Основателността на предявения иск предполага установяване наличие на следните материално-правни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по охрана, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените и задържаните под стража да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия

за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Н. Р. неимуществени вреди – неудобства, страх, несигурност, малоценност и други негативни усещания, поради малките размери на единичната клетка, в която е бил транспортиран, тъй като поради едрото му телосложение е бил притиснат от четирите страни, на тъмно – имало само малко прозорче 15см на 15 см., като допълнителни неудобства е създавало състоянието в което е транспортиран - с пранги, колани и белезници, без възможност да се раздвижи по време на целия превоз при унижителни и нечовешки условия – нарушение на чл.3 от ЗИНЗС, вр. с чл.3 КЗПЧОС.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия , обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Съгласно действащата Инструкция № 1 от 22.03.2019 г. за организацията и реда за осъществяване на конвойната дейност от служителите на ГДИН, обн. ДВ, бр. 27/2019 г. (чл. 1, ал. 3 от същата), конвоирането се извършва със специализирани автомобили, които на основание чл. 11, ал. 2, са оборудвани с необходимите технически, свързочни и помощни средства.

В чл.2, ал.1, т.5 от Наредба №Н-3/18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства е посочено, че тази наредба не се прилага за автомобили, проектирани и произведени за конвоиране на обвиняеми, подсъдени, на

лица с постановена мярка за неотклонение „задържане под стража“ или на лица, изтърпяващи наказание „лишаване от свобода“. На този текст се позовава в отговора си на исковата молба ответникът. Съгласно чл.91, ал.3 от Закона за движението по пътищата моторни превозни средства със специален режим на движение са също и автомобилите на ГД „Охрана“. В същото време, ответникът представя като доказателство за годност на специализирания автомобил, с който е превозван ищеца на процесната дата Удостоверение за изменение в конструкцията на регистрирано пътно превозно средство, издадено от ИА „АА“ на 08.06.2015г., според което МПС с [рег.номер на МПС] отговаря на приложимите технически изисквания на Наредба № Н-3 от 18.02.2013г. Няма данни по делото какъв е размерът на помещението за конвоирани лица нито преди, нито след изменението. Става ясно единствено, че помещението за конвоирани лица, така, както е създадено от производителя фирма И. е било разделено на едно общо „П- образно“ за 10 конвоирани и допълнително още четири единични помещения (клетки), в една от които е бил транспортиран ищецът. Предвид, че изрично в Наредба №Н-3/18.02.2013г. е посочено, че тя е неприложима за автомобили, проектирани и произведени за конвоиране на обвиняеми, подсъдими и задържани лица, съдът намира, че ответникът не доказва по делото, направеното изменение на специализиран автомобил с [рег.номер на МПС], констатирано с протокола от фирма Т. да е законосъобразно и да отговаря на необходимите за този вид автомобили стандарти. Местата за конвоирани лица произволно са увеличени, като са създадени четири допълнителни единични клетки. Удостоверението от ИА „Автомобилна администрация“ от 08.06.2015г. не следва да се кредитира, тъй като е издадено в противоречие с посоченото в него правно основание - Наредба №Н-3 от 18.02.2013г. за изменение в конструкцията на регистрираните пътни превозни средства и индивидуално одобряване на пътни превозни средства, регистрирани извън държавите – членки на ЕС или друга държава – страна по Споразумението за ЕИП, издадена от Министерство на транспорта. При това положение за съда е безспорно, че пространството в единичните клетки, създадени извън стандарта на производителя и обособени неясно по какъв стандарт, след преустройството е било недостатъчно за междуградско пътуване на конвоирани лица при нормални условия. Ищецът, предвид едрото му телосложение, последното обстоятелство съдът констатира лично в о.с.з., е претърпял значителни неудобства, пътувайки с пранги, колани и белезници от затвора [населено място] до затвора [населено място]. Подложен е бил на нечовешко и унизително отношение, притиснат от всички страни и в невъзможност да се раздвижи в неосветена и нерегламентирано изградена допълнително клетка в специализирания автомобил, което представлява нарушение на чл.3 от ЗИНЗС. В случаите по ал. 1 на чл.284 ЗИНЗС, когато се констатира нарушение, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Тъй като ответникът не е оборил тази законова презумпция, следва в полза на ищеца, за когото са настъпили вреди, да се присъди обезщетение. Що се касае до размера на претендираното в исковата молба обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 4500лева, представляващи изтърпените неудобства и унижение по време на транспортирането на 12.04.2022г. от затвора – [населено място] до затвора [населено място], същият следва значително да се редуцира, предвид времетраенето на транспортирането, което е било еднократно и е продължило само около два часа. На основание чл.52 от ЗЗД справедливият размер на обезщетението, съответстващ на претърпяното страдание се преценява от съда на 500

/петстотин/ лева. Съобразно задължителните указания, дадени в т.ІІ от ППВС № 4/1968 г. понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно понятие. Справедливият размер на обезвредата следва да почива на обективни критерии и да бъде адекватен на претърпените вреди. Обезщетението трябва е съразмерно с вредите и да отговаря, както на конкретните данни по делото, така и на обществените представи за справедливост. То трябва да удовлетворява изискването за справедливост и при съпоставянето му с други случаи по аналогични казуси. Горното обезщетение съответства на степента и интензитета на създаденото на ищеца неудобство.

Предвид частичното уважаване на иска и претендираните 1100 лева разноски от ищеца, на последния следва да се присъдят съответно на уважената част разноски от 122 /сто двадесет и два/ лева.

Водим от горното и на основание чл.285 от ЗИНЗС и чл. 203, ал.2 от АПК във връзка с § 1 от ДР на ЗОДОВ, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция “Охрана” – Министерство на правосъдието да заплати на Н. П. Р. [ЕГН] – изтърпяващ наказание ЛС в затвора С. сумата от 500/петстотин/ лева, представляваща обезщетение за претърпени вследствие нарушение на чл.3 от ЗИНЗС неимуществени вреди, изразяващи се в изтърпени неудобства по време на транспортирането му на 12.04.2022г. от затвора – [населено място] до затвора [населено място] с микробус на ответника с рег. [рег.номер на МПС] , ведно със законната лихва върху посочената сума от момента на предявяване на исковата молба 19.12.2022г. до окончателното изплащане.

ОТХВЪРЛЯ иска за горницата над тази сума до пълния предявен размер от 4500 /четири хиляди и петстотин/ лв.

ОСЪЖДА Главна дирекция “Охрана” – Министерство на правосъдието да заплати на Н. П. Р. [ЕГН] – изтърпяващ наказание ЛС в затвора С. разноски по делото в размер на 122 /сто двадесет и два/ лева.

Решението може да се обжалва с касационна жалба пред тричленен състав на Административен съд София-град в 14-дневен срок.

СЪДИЯ: